

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG van de vaste Commissie voor Sociale Zaken omtrent de ontwerpen van wet:

1. nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet en van de Algemene Weduwen- en Wezenwet (aanpassing in verband met de invoering van een regeling inzake vrijwillige premiebetaling Algemene Weduwen- en Wezenwet) (**11 113**);
2. wijziging van de Coördinatiewet Sociale Verzekering (Nadere regeling van de aansprakelijkheid voor de betaling van de premie van de werkgever, die gebruik maakt van hem door een koppelbaas of uitzendbureau ter beschikking gestelde arbeidskrachten) (**11 167**);
3. wijziging van de Ziektewet, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering en de Werkloosheidswet (Nadere regeling van de verzekering van degenen, die als lid van de bemanning van een vissersvaartuig aanspraak hebben op een aandeel in de besomming) (**11 168**).
(Ingezonden 16 april 1971).

De ondergetekende nam er kennis van, dat zeer vele leden zich in het Eindverslag hadden onthouden van het maken van opmerkingen en het stellen van vragen omtrent de onderhavige wetsontwerpen doch dat zij zich voorbehielden bij de openbare beraadslaging op deze wetsontwerpen nader in te gaan.

Andere leden stelden in het Eindverslag echter de – in het hierna volgende besproken – onderwerpen aan de orde.

Wetsontwerp 11 167

Naar de mening van de ondergetekende moeten de moeilijkheden met betrekking tot de uitzendbureaus en de koppelbazen niet uitsluitend en zelfs niet in hoofdzaak gezocht worden in de omstandigheid, dat degenen, die door deze bureaus of koppelbazen ter beschikking worden gesteld, met dezen en met degenen, aan wie zij ter beschikking zijn gesteld, geen arbeidsovereenkomst in de zin van het Burgerlijk Wetboek hebben aangegaan.

Voor de toepassing van de wettelijke bepalingen maakt het immers weinig verschil of in deze een reële arbeidsovereenkomst aanwijsbaar is dan wel of de arbeidsverhouding krachtens een wettelijke fictie als dienstbetrekking wordt beschouwd.

De strekking van wetsontwerp **11 167** is te voorkomen, dat een werkgever die gebruik maakt van hem zonder vergunning ter beschikking gestelde arbeidskrachten, zijn (eigen) aansprakelijkheid voor de premiebetaling kan ontgaan door van dat feit aangifte te doen.

Verder gaande mogelijkheden in deze bieden de bepalingen van de Coördinatiewet Sociale Verzekering niet.

In hoeverre het geheel van maatregelen tot bestrijding van de euvelen en uitwassen van het stelsel van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten en met name ook het Koninklijk

besluit van 10 september 1970, *Stb.* 410, voldoende waterdicht zijn om ontgaan of ontduiken hiervan te voorkomen zal de praktijk moeten leren.

Aangezien echter alle maatregelen, die daartoe ook maar enigermate zouden kunnen bijdragen, intussen zijn getroffen of – zoals de in het onderhavige wetsontwerp voorgestelde maatregel – in een vergevorderd stadium van voorbereiding verkeren, koestert de ondergetekende de verwachting, dat met de medewerking van het bedrijfsleven de bovenbedoelde euvelen en uitwassen thans spoedig tot het verleden zullen behoren.

Wetsontwerp 11 168

De ondergetekende nam er kennis van, dat verscheidene leden begrip hadden voor de in de Tweede Kamer naar voren gebrachte bezwaren tegen de met dit wetsontwerp geschapen mogelijkheid groepen aan de sociale verzekering te onttrekken, voor wie en door wie een privaatrechtelijke vorm van verzekering in het leven is geroepen. Zou hier sprake zijn van zelfstandigen, die destijds ten onrechte onder de werking van de sociale verzekeringswetgeving zouden zijn gebracht, dan zou hun bezwaar vervallen.

Naar de mening van de ondergetekende kan echter het door de aan het woord zijnde leden verlangde pertinente antwoord op de vraag, of in casu gesproken moet worden van zelfstandigen ja dan neen, niet worden gegeven.

Evenmin als het begrip „werknemer” is het begrip „zelfstandige” immers een vast juridisch omlijnd gegeven, waartrent geen discussie mogelijk zou zijn. Ook de Sociale Verzekeringsraad spreekt in zijn advies van 20 november 1969 niet uit, dat de maatschapsvissers zelfstandigen zijn doch alleen, dat van de zijde van de maatschapsvissers uitdrukkelijk wordt gesteld, dat zij als zelfstandigen werkzaam zijn. Deze omstandigheid heeft de Sociale Verzekeringsraad aanleiding gegeven te stellen, dat het aanbeveling verdient hen van de werking van alle sociale werknemersverzekeringen uit te sluiten. De ondergetekende moge er ook te dezer plaatse nog eens aan herinneren, dat de Sociale Verzekeringsraad daarbij aantekende, dat, zo dit naar het oordeel van de ondergetekende te ver strekkende gevolgen zou hebben, de Raad geporteerd was voor handhaving van de verzekeringsplicht krachtens alle sociale werknemersverzekeringen, waarbij dan met betrekking tot de Werkloosheidswet een zodanige wachtdagenregeling zou dienen te worden getroffen, dat de voornaamste bezwaren van de maatschapsvissers tegen de toepassing van de Werkloosheidswet zouden worden ondervangen. Uit dit alternatieve advies, ten aanzien waarvan overigens reeds was komen vast te staan dat dit niet kon worden gerealiseerd, blijkt duidelijk, dat de Sociale Verzekeringsraad zelf de maatschapsvissers niet onvoorwaardelijk als zelfstandige beschouwt, aangezien de Raad tot dusverre nog nimmer heeft bepleit een categorie van zelfstandigen onder de sociale werknemersverzekeringen te doen vallen.

Veeler dienen de betrokkenen naar de mening van de ondergetekende dan ook te worden beschouwd als werkzaam te zijn onder een overeenkomst van maatschap, als bedoeld in artikel 1655 van het Burgerlijk Wetboek, en derhalve niet in onderschikking, doch in nevenschikking met de exploitant of mede-exploitant van het vaartuig. De ondergetekende nam er kennis van, dat het bij deze opvatting naar het oordeel van de aan het woord zijnde leden voor de hand zou liggen ook de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden niet op maatschapsvissers van toepassing te verklaren. Zowel in de memorie van toelichting als in de nota naar aanleiding van het verslag van de vaste commissie voor sociale zaken uit de Tweede Kamer heeft de ondergetekende echter reeds medegedeeld, dat het uit een oogpunt van premieheffing welke door de Belastingdienst plaats heeft, minder wenselijk is de maatschapsvissers ook aan de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden te onttrekken. De ondergetekende kan het oordeel van de aan het woord zijnde leden, dat – juist nu gestreefd wordt naar een uniformering van de kring der verzekerden ingevolge de verschillende sociale verzekeringswetten – handhaving van de

verzekeringsplicht voor de betrokkenen ingevolge de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden een anomalie zou zijn, niet onderschrijven.

Juist nu, ook naar het oordeel van de visserij-wereld, de verhoudingen binnen de maatschap niet wezenlijk worden verstoord indien het bemanningslid wél en de eigenaar geen aanspraak op kinderbijslag voor zijn eerste twee kinderen kan maken, bestaat er naar de mening van de ondergetekende weinig aanleiding om de met de heffing van de premie ingevolge de volksverzekeringen en de loonbelasting samenhangende premieheffing krachtens de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden te compliceren door de maatschapsvissers ook te onttrekken aan de K.W.L. De ondergetekende nam er kennis van, dat de hier aan het woord zijnde leden voorshands niet konden aannemen, dat het vallen onder de Werkloosheidswet tot wrijving tussen bemanning en eigenaar van een vissersvaartuig zou leiden en het vallen onder de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden niet, omdat in beide gevallen het bemanningslid gelden ontvangt die de eigenaar niet ontvangt. Nochtans is dit in de praktijk duidelijk gebleken. De maatschapsvissers vallen immers reeds sedert 1 januari 1963 onder de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden, zonder dat dit tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven. Zodra de maatschapsvissers echter onder de Werkloosheidswet kwamen te vallen, kwam de hele visserijwereld in beweging. In feite is gedurende de gehele periode na 1 juli 1967 een schier ononderbroken discussie gevoerd over de moeilijkheden, welke de visserijwereld nu juist van de toepassing van de Werkloosheidswet ondervond.

De ondergetekende moge dan ook nog eens in herinnering roepen, dat hij in zijn op 28 november 1968 tot de Sociale Verzekeringsraad gerichte adviesaanvraag, welke als bijlage II is toegevoegd aan de nota naar aanleiding van het verslag van de vaste commissie voor sociale zaken uit de Tweede Kamer, te kennen heeft gegeven, dat hij aanvankelijk overwoog de maatschapsvissers (uitsluitend) aan de werking van de Werkloosheidswet te onttrekken.

De ondergetekende moge de aan het woord zijnde leden, die niet konden inzien, dat het om technische redenen ongewenst zou zijn de bemanningsleden in kwestie uit de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden te lichten, voorts nog eens te wijzen op zijn op 20 november 1967 tot de Sociaal-Economische Raad gerichte adviesaanvraag betreffende de mogelijkheid om te komen tot een geleidelijke afschaffing van de kinderbijslag voor het eerste kind, welke adviesaanvraag binnen de S.E.R. nog onderwerp van beraad uitmaakt in het kader van de programmering van de sociale verzekering. Ook om die reden zou het naar de mening van de ondergetekende praematuur zijn de kring dergenen, die thans aanspraak hebben op kinderbijslag voor hun eerste en tweede kind, zonder dwingende noodzaak een wijziging te doen ondergaan, welke bovendien nog een complicerende invloed op de heffing van de premie voor de volksverzekeringen en van de loonbelasting zou hebben. In tegenstelling tot de eigenaar blijven de bemanningsleden – ook na aanvaarding van het onderhavige wetsvoorstel – evenals tot dusverre onder de Wet op de loonbelasting vallen, als gevolg waarvan ook de daarvoor in aanmerking komende premies krachtens de onderscheiden volksverzekeringen bij wijze van inhouding dienen te worden opgebracht. De veronderstelling van de aan het woord zijnde leden, dat de bemanningsleden ook in dit opzicht gelijk zouden staan met de eigenaar, waardoor het niet bezwaarlijk zou zijn hen evenals hem niet onder de K.W.L. te laten vallen, is derhalve niet juist.

De ondergetekende nam er nota van, dat de aan het woord zijnde leden bezwaar opperden tegen het noemen van een datum van inwerkingtreding, vrij dicht liggende bij de datum van indiening van het wetsontwerp, in de wet zelve. De aanvankelijk in het wetsontwerp neergelegde datum van inwerkingtreding, t.w. 1 april 1971, is bij nota van wijziging bepaald op 1 mei 1971, ten einde ook de Eerste Kamer der Staten-Generaal in de gelegenheid te stellen het wetsontwerp zorgvuldig te overwegen. De ondergetekende wil gaarne zijn spijt

betuigen indien hij in zijn opzet in deze naar het oordeel van de Kamer niet zou zijn geslaagd. Gaarne vertrouwt hij echter, dat de aan het woord zijnde leden van hem zullen willen aan nemen, dat bij hem in geen enkel opzicht de bedoeling heeft voorgezeten de Kamer in tijdnood te brengen.

De ondergetekende nam er voorts kennis van, dat enkele leden de voorgestelde regeling met enig wantrouwen beschouwden.

Naar zijn mening is dit wantrouwen echter niet gerechtvaardigd.

Het moet toch ook de hier aan het woord zijnde leden aanspreken, dat de Sociale Verzekeringsraad na uitvoerige discussie en na uitgebreide hoorzittingen in beginsel tot dezelfde conclusie is gekomen als de ondergetekende, die ook zijnerzijds over de moeilijkheden, welke de toepassing van de sociale werknemersverzekeringen ten aanzien van de maatschapsvissers met zich bracht, vele malen met dikwijls zeer grote delegaties uit de wereld van de maatschapsvissers van gedachten heeft gewisseld.

De aanvankelijke conclusie van de ondergetekende, nl. dat er niet aan kon worden ontkomen de maatschapsvissers aan de werking van (uitsluitend) de Werkloosheidswet te onttrekken werd echter door de Sociale Verzekeringsraad niet gedeeld. Genoemde Raad wilde verder gaan en de maatschapsvissers onttrekken aan alle sociale werknemersverzekeringen.

Uiteraard hebben zowel de ondergetekende als de Sociale Verzekeringsraad bij alle gesprekken en hoorzittingen niet alleen schipper-eigenaren doch zeer nadrukkelijk ook een representatief te achten delegatie van maatschapsvissers, die geen eigenaar van het door hen bevaren schip waren, uitgenodigd.

De ondergetekende acht het dan ook bepaald onjuist in dit verband te spreken van een ogenschijnlijk algemene instemming.

In de nota naar aanleiding van het verslag van de vaste commissie voor sociale zaken uit de Tweede Kamer (blz. 2, linkerkolom), heeft de ondergetekende uitvoerig aard en omvang besproken van de klachten, welke in de visserijwereld tegen de toepassing van de sociale werknemersverzekeringen bestaan, zodat de ondergetekende de aan het woord zijnde leden meent hiernaar te mogen verwijzen.

De in de vraag van deze leden besloten suggestie, als zouden de klachten veeleer betekenen, dat er door de aanwezigheid van de sociale verzekeringen paal en perk werd gesteld aan wat in feite vaak roofbouw is op de mens, wijst de ondergetekende van de hand. Hij meent zich te mogen onthouden van een bewijsvoering, welke er op zou moeten neerkomen, dat noch bij hem zelf noch bij de Sociale Verzekeringsraad, ooit de intentie kán hebben voorgezeten mede te werken aan het weder invoeren van de een of andere vorm van roofbouw op de maatschapsvissers.

Naar aanleiding van het daartoe strekkende verzoek van de aan het woord zijnde leden, heeft de ondergetekende separaat aan de Kamer doen toekomen de verschillende in gebruik zijnde of geweest zijnde modellen van maatschapscontracten alsmede de ontwerp-statuten en het ontwerp-verzekeringsreglement van het Sociaal Fonds voor de Maatschapsvisserij.

Zoals de ondergetekende ook reeds in de nota naar aanleiding van het verslag van de vaste Commissie voor Sociale Zaken uit de Tweede Kamer heeft medegedeeld, heeft de inhoud van de bij het Sociaal Fonds voor de Maatschapsvisserij ondergebrachte voorziening een beperkter karakter dan de in de Ziektewet en in de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering vervatte regeling. De ondergetekende moge ook te dezer plaatse opmerken, dat de vaststelling van de inhoud dezer voorziening en de mogelijke verdere uitbouw daarvan naar zijn oordeel in de eerste plaats een zaak is van de maatschapsvissers zelf.

In dit verband meent de ondergetekende er nog op te mogen wijzen, dat, indien het voorstel van de Sociale Verzekeringsraad onverkort zou zijn gevolgd en de maatschapsvissers zonder meer van de sociale werknemersverzekeringen zouden zijn uitgezonderd, geen zekerheid zou hebben bestaan, dat alle maatschapsvissers zelf in de dekking van hun arbeidsongeschiktheidsrisico zouden hebben voorzien.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.